

سماهانه آزاد

زکات تجربه

این شماره نیز با چند تجربه گران بهای همکاران آشنا می‌شوید. رشد مدیریت مدرسه از شما مدیران عزیز و با تجربه هم دعوت می‌کند تا تجربه‌هایتان را با همکاران خود در میان بگذارید چرا که تجربه از آن دسته گنج‌هاست که ارزشش در به اشتراک گذاشتن آن است! دو راه راحتی برای فرستادن تجربه‌هایتان هم رایانامه و نامه است. پست الکترونیک و نشانی دفتر مجله نیز در شناسنامه مجله درج شده است. منتظر تان هستیم!

بسیج خانه و مدرسه

همواره رابطه میان مدرسه و خانه از جمله مهم‌ترین موضوعاتی بوده است که دست‌اندرکاران آموزش و پرورش بر آن تأکید داشته‌اند. واقعیت این است که خانه و خانواده نخستین پایگاه آموزشی و تربیتی کودکان است که اگر اهداف تربیتی‌اش با مدرسه همسو نباشد، کودک و دانش‌آموز را دچار دوگانگی تربیتی می‌کند. ارتباط مؤثر و مداوم خانه و مدرسه با یکدیگر می‌تواند در تعریف اهداف تربیتی و روش تحقق آن راهگشا باشد. از این رو، **سیمین ارزانی**، مدیر دبیرستان زینب شهرستان ابرکوه، سال‌هاست ارتباط والدین با معلمان و مشاوران مدرسه‌اش را از اولویت‌های کاری خود قرار داده است و طی برنامه‌ای از این ارتباط برای حل مشکلات استفاده می‌کند. او درباره این طرح به **رشد مدیریت مدرسه** چنین گفت:

«حدود ۱۲ سال از آغاز طرح ارتباط والدین و مدرسه می‌گذرد. در این طرح ما یعنی معلم، مشاور و معاونان آموزشی و پرورشی، رفتارهای تربیتی و تحصیلی تک تک دانش‌آموزان را بررسی و ارزیابی می‌کنیم. به این ترتیب که همواره نمره‌های آزمون‌ها و همچنین رفتارهای دانش‌آموزان در کلاس را بررسی می‌کنیم. البته در این راه از معلمان هم کمک بسیاری می‌گیریم. پس از آن، در هر روز از والدین چند نفر از دانش‌آموزان دعوت می‌کنیم درباره وضعیت تحصیلی و رفتاری فرزندانشان صحبت کنیم. واقع، در این طرح نه تنها والدین دانش‌آموزانی که مشکل دارند، بلکه والدین بقیه دانش‌آموزان را هم دعوت می‌کنیم تا از پیشرفت تحصیلی فرزندانشان اطلاع یابند. در این میان، مشکل دانش‌آموزی که دچار افت تحصیلی یا مشکل رفتاری باشد نیز با والدینش در میان گذاشته می‌شود. به این ترتیب، مشکل ریشه‌یابی و حل آن نیز راحت‌تر می‌شود، چرا که هم مدرسه و هم خانواده در جریان آن قرار دارند.

بسیاری از مشکلات رفتاری دانش‌آموزان در رفتارهای خانوادگی آن‌ها ریشه دارد. در این جلسات، ریشه بسیاری از این رفتارها شناسایی و با کمک مشاور مدرسه حل شد. واقع، ما توجه والدین را بیش از پیش به مشکل فرزندانشان جلب می‌کنیم تا برای حل آن با مدرسه هماهنگ و همسو باشند. براساس این طرح، همه کادر مدرسه و خانواده با هم بسیج می‌شوند تا با برنامه‌های مشترک مشکلات را حل کنند، به این ترتیب، اهداف تربیتی مدرسه نیز تحقق می‌یابد.»

سیمین ارزانی
مدیر دبیرستان زینب
شهرستان ابرکوه، استان یزد
دارای ۲۸ سال سابقه خدمت
در آموزش و پرورش و
۱۸ سال سابقه مدیریت

علاءالدین بنفشی

مدیر دبستان محمدتقی داورپناه
شهر بانه استان کردستان
دارای ۲۱ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش
۱۷ سال سابقه مدیریت آموزگاری و ۲ سال سابقه مدیریت مستقل

ارتقای مطالعه با هم‌یار مطالعاتی دانش آموز

بنویسند و به معلمانشان تحویل دهند. به این ترتیب، دانش آموزان با شناسنامه کتاب هم آشنا می‌شوند. پس از آن، معلمان به کمک مدیر و معاون آموزشی، این فرم‌ها را بررسی می‌کنند و به دانش آموزان می‌گویند از میان کتاب‌هایی که خوانده‌اند یکی را انتخاب کنند و خلاصه‌ای از آن را در کلاس و در حضور جمع بیان کنند. به این ترتیب، دانش آموزان در جمع سخنرانی می‌کنند. این کار باعث تقویت اعتماد به نفس و فن بیان آن‌ها می‌شود.

این مدیر توضیح داد: «بعد از این مرحله، دانش آموز باید فرم شماره ۲ را پر کند که چند بند را شامل می‌شود، از جمله: زیباترین جمله کتاب از نظر دانش آموز، پیام کتاب، نتیجه کتاب، انتخاب نام دیگری برای کتاب، اگر جای نویسنده بودند و...»

هر یک از این بندها امتیاز مخصوص به خود را دارد که در نهایت با امتیاز بیان خلاصه در کلاس جمع می‌شود و نمرات برتر هر کلاس معرفی می‌شود. البته در همه این مراحل هم‌یار مطالعاتی دانش آموز باید در کنار او باشد و حتی هنگام ارائه خلاصه نیز در کلاس حضور داشته باشد. به همین منظور، فرم شماره ۳ را تدوین کردیم که در آن هم‌یار باید به سؤالاتی پاسخ دهد از جمله اینکه آیا دانش آموز هر پنج عنوان کتاب را خوانده است؟ آیا در انتخاب زیباترین جمله کتاب با او مشورت کرده است؟ آیا به پیام کتاب رسیده است؟ و...

همه این‌ها در کنار هم باعث می‌شوند نه تنها دانش آموز، بلکه فرد دیگری که می‌تواند دوست یا اعضای خانواده دانش آموز باشد نیز به مطالعه علاقه‌مند شود. از سوی دیگر، آشنایی دانش آموزان با شناسنامه کتاب، باعث می‌شود کتاب مناسب سن خود را تهیه کنند. در نهایت، با این طرح دانش آموزان با مطالعه عمیق آشنا می‌شوند، به طوری که می‌توانند نتیجه و پیام هر کتابی را که می‌خوانند دریافت کنند.

«همیار مطالعاتی دانش آموز» برنامه‌ای برای مطالعه منسجم و هدفمند به منظور ایجاد علاقه به مطالعه کتاب‌های غیر درسی است که **علاءالدین بنفشی**، مدیر دبستان محمدتقی داورپناه شهر بانه، به اجرا درآورده است. این طرح اهداف دانشی، مهارتی و نگرشی متعددی را دنبال می‌کند که بنفشی در گفت‌وگو با رشد مدیریت مدرسه آن‌ها را تشریح کرد: «مطالعه غیردرسی ابزار انتقال فرهنگ و پیام، و بنیان رشد انسان است. یکی از اهداف آموزش و پرورش نیز اشاعه فرهنگ مطالعه میان دانش آموزان و خانواده‌هاست. از آنجا که فرهنگ مطالعه در منطقه ما ضعیف است، طرح هم‌یار مطالعاتی دانش آموز را برنامه‌ریزی کردم. اهداف دانشی این طرح عبارت بودند از: بالا بردن سطح معلومات عمومی دانش آموزان و خانواده‌ها و یادگیری مطالعه درست و عمیق کتاب. از اهداف نگرشی این طرح نیز می‌توان به ایجاد علاقه به مطالعه در دانش آموزان، معرفی کتاب به عنوان دوست و تبدیل مطالعه به عادت مثبت در خانواده اشاره کرد.

در زمینه اهداف مهارتی نیز به کارگیری نکات مثبت کتاب در رفتار دانش آموز را دنبال می‌کردیم. البته گروه هدف این برنامه نه فقط دانش آموزان، بلکه خانواده‌ها هم بودند. براساس این طرح، هر یک از دانش آموزان باید فردی از خانواده یا دوستان را به عنوان هم‌یار مطالعاتی خود انتخاب کنند. هم‌یار می‌تواند از والدین، خواهر و برادر یا حتی دوستان باشد. سپس دانش آموز باید به کمک آموزگار خود پنج عنوان کتاب را از کتابخانه مدرسه یا کتابخانه کلاس انتخاب و طی مدت زمانی مشخص آن‌ها را مطالعه کند. البته برای اتمام کتاب‌ها در زمان مشخص شده سخت‌گیری نمی‌کنیم، چون هدف اصلی ما ایجاد علاقه به مطالعه است.

پس از آن، از بچه‌ها می‌خواهیم همه اطلاعات شناسنامه‌ای کتاب‌هایی را که خوانده‌اند در فرم شماره ۱

از آن پس دیگر کلاس هنر مدرسه به نقاشی محدود نشد و از آموزش الفبا و نت‌های موسیقی تا کاردستی و طراحی را شامل شد.»

پیکاسو می‌گوید، هر کودکی هنرمند است. مسئله این است که چگونه پس از این که بزرگ شد، هنرمند باقی بماند. ثریا عظیمی با ایجاد اتاق هنر، بسیاری از دانش‌آموزانش را به سوی هنر سوق داده است تا هنرمند باقی بمانند: «یکی از مهم‌ترین نتایج ایجاد اتاق هنر، آشنا شدن دانش‌آموزان با رشته‌هایی هنری بود که تا آن زمان از آن‌ها بی‌اطلاع بودند. بسیاری از دانش‌آموزان پس از گذراندن کلاس هنر اذعان می‌کردند که می‌خواهند در آینده رشته‌ای هنری را به عنوان رشته تحصیلی خود انتخاب کنند. در واقع، اتاق هنر بستری برای کشف استعدادها و توانایی‌هایی هنری دانش‌آموزان و تجربه کار گروهی بود. در این کلاس، بسیاری از دانش‌آموزانی که نسبت به زنگ هنر منفعل و بی‌انگیزه بودند، انگیزه یافتند و توانایی‌های خود را شناختند. این موضوع می‌تواند در انتخاب مسیر زندگی دانش‌آموزان به آن‌ها کمک کند.»

ثریا عظیمی

دبستان صمدنیلوفری شهرستان سقز استان کردستان
دارای ۲۱ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش
۹ سال سابقه مدیریت

اتاق هنر برای هنرمندان کوچک

می‌گویند هنر نزد ایرانیان است و بس! البته هنر ایرانیان تنها به اقلیم هفت‌گانه هنر محدود نمی‌شود. گاه هنر ایرانی خود را در ایجاد بستری هر چند کوچک به نام «اتاق هنر» نشان می‌دهد؛ اتاقی که در آن دانش‌آموزان بتوانند از امکانات یکسان برای خلق آثار هنری خود و یادگیری الفبای هنر استفاده کنند. **ثریا عظیمی** مدیری است که کوشیده است با آگاهی از کاربردها و نتایج هنر بستری ایجاد کند تا دانش‌آموزان بتوانند در آن ساعتی را با هنر، و نه فقط نقاشی، بگذرانند. رشد مدیریت مدرسه درباره تجربه اتاق هنر با این مدیر گفت‌وگو کرده است:

«در دوره ابتدایی معمولاً توجه کمتری به درس هنر می‌شود. اکثر معلمان هم فعالیت و اطلاعات کمی در حوزه هنری دارند و بیشتر ساعات درس هنر تنها به نقاشی محدود می‌شود. همیشه در این فکر بودم که چگونه می‌توان به فعالیت‌های هنری بیشتری در مدرسه پرداخت تا اینکه به فکر ایجاد اتاق هنر در یکی از کلاس‌های خالی مدرسه افتادم. به این ترتیب که ابتدا با کمک اولیا و خیرین، کلاس را به وسایلی که برای کارهای هنری لازم است مجهز کردیم؛ مانند مداد رنگی، آبرنگ، کاغذهای رنگی و... هدف این بود که همه دانش‌آموزان بتوانند به صورت یکسان و یک اندازه از وسایل و تجهیزات استفاده کنند، چرا که همه دانش‌آموزان منطقه از لحاظ اقتصادی در یک سطح نبودند.

غیر از تجهیزات، ما به محتوایی متفاوت نیاز داشتیم تا دانش‌آموزان با هنرهایی غیر از نقاشی هم آشنا شوند. برای این کار مطالبی را همراه با عکس درباره معرفی هنرهای گوناگون از موسیقی تا سفالگری تهیه کردم تا هم معلمان و هم دانش‌آموزان از آن‌ها استفاده کنند. از آنجا که علاقه بسیاری به هنر دارم، گاهی اوقات خودم سر کلاس‌های هنر حاضر می‌شدم و در انجام کارهای هنری با بچه‌ها مشارکت می‌کردم.